

Aragonia & Catalonia.

Regio.
Unde dicta.

Situs.

Soli qualitas.

Imperium majo-
rum.

Urbes.

Aragonia vel ab *Autrignonibus*, Hispaniæ populis teste Laurentio Valla; vel a *Tarracone* antiqua civitate, ut Antonio Nebrissenfi & Valæo placet, nomen accepit. Alii ab *Aragone* fluvio qui illic ortus Iberum influere perhibetur. Nonnulli ab Herculis *Ara Agonalibusque* Ludis derivant: quod si verum, mirum tam altum obstinatumque apud Veteres scriptores de *Aragonia* esse silentiū. Huic Regno adhærent ad Caucum Navarra; ad Vulturum Catalonia; qua Africo exposita, Castiliam spectat, qua Aquiloni, Pyrenæos habet montes. Regio ut plurimum aspera, & sicca est, maxime versus Pyrenæum, unde ad multum itineris spatium nulla habitationes reperiuntur: sunt tamen hic Valles nonnullæ feracissimæ optimi Frumenti, aliorumque Fructuum, quæ mirum in modum ab aquis adjuvantur. Hujus Regni primum Regem omnium Scriptorum Calculi *Ranimirum* faciunt. Hic factus est Rex Aragoniæ anno Christi 1135. Sed de Origine Regni Regumque Aragoniæ, Valentiniæ & Cataloniæ, a quibus & quomodo initium habuerint; deque unione eorum, legendi Roderici Sanctius Historiæ Hispanicæ Parte 1. cap. 1111, Lucius Marineus Siculus lib. 1. v. 111 de Regibus Hispan. & alii. Metropolis & Regni caput *Casaraugusta* Plinio aliisque, *Cæsarea Augusta* Ptol. Nominatur sæpe in Nummis Veterum. Hodie *Carragoça*, Academia nobilis. Conditorem ejus ferunt Iubam Mauritaniam Regem, & ab eo *Saldybam* appellatam, quasi *Iube Domum*: postea vero, priore repudiato nomine *Cæsaris Augusti* nomen illi fuisse inditum. Sita est in ripa fluminis Iberi, loco plano, ex quo Iberus insigni ponte lapideo longoque (cujus etiam Strabo facit mentionem lib. 111) trajicitur. Urbis autem situs Soleæ Calcei formam refert. Portas habet quatuor ad totidem Mundi partes spectantes. Validissimis muris cincta, crebrisque Turribus probe munita. In hac urbe Reges Aragoniæ ab ejus Archiepiscopo, qui Primus Regni, Diadema soliti accipere Civitates reliquæ: *Oscæ* Latinis, Ptol. & Plutarcho in Sertorio; hodie *Huescæ*: Cives ejus *Oscenses* Cæsari nominantur: *Oscensis Argenti* meminit Livius lib. 22. ubi *Eteoscæ* mendose vocatur Velleio Paterculo, ubi Sertorium interemium scribit. *Tyrifassa* Civitas apud montem Caci, quam a Tyriis & Aufoniis conditam fuisse nonnulli opinantur. *Iacca*, jacens in convallibus, Iacceranorum quondam sedes, *Calajuta*, in campestri loco, ex ruinis nata Bilbilitanis, quæ cum multis aliis Antiquitatum monumentis, medio Milliar i Hispanico ab hoc opido hodie visuntur, in Colle, qui vulgo *Bambola* vel *Baubola*. Cingitur Mons ille in orbem fere ab *Salone* flumine, quem situm *Bilbilit* tribuit alumnus ejus & Civis (vide lib. 1. Epigr. 1111.) Valerius Martialis lib. 10. Epigram. 111. Sic Paullinus ad Aufonium *Bilbulim*, acutis scopulis pendentem prodit. *Bilbis* Ptol. corrupte. *Augusta Bilbis* cognominatur Martiali, quemadmodum & in multis Veterum Numismatum Inscriptionibus. Sunt & alia Aragoniæ Opida: *Barbastrum*, Arcubus ferreis nobile: *Burtina* Ptol. *Bortina* Antonino, ut nonnulli censent. *Monsonium* in Regni situm umbilico, ad Cingæ ripam, cui Collis imminet, a quo nomen Opido: Conventibus Regnorum Aragoniæ, Valentiniæque & Principatus Cataloniæ celebris sedes: Vulgo *Monçon*, fertilis agri & aprici situs.

Eraga